

Nu met de mensenrechtenverdediger Mariam uit Georgië!

WIE VERDEDIGT DE MENSENRECHTENVERDEDIGERS?

vierde versie

Een lesbrief voor 3 en 4 havo/vwo

Scholengroep Nijmegen

AMNESTY
INTERNATIONAL

COLOFON

Auteurs: Alana Thelissen (versie 3), Christa Adema (versie 3-4), Emma van de Laar (versies 1-4), Harry de Ridder (versies 1-4) en Lisa van Tiel (versies 1-4)

Layout en eindredactie: Harry de Ridder

Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Placide Ntole uit Congo!

Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Lydia uit Kenia!

Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Zafar uit Pakistan!

Versie 4: Nu met de mensenrechtenverdediger Mariam uit Georgië!

'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is bestemd voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo.

Gratis te downloaden via <http://www.amnestynijmegen.nl>

of <http://amnestynijmegen.antenna.nl/index.php/educatie/lesmateriaal>

INHOUD

LEERLINGEN

Werkbladen

Mensenrechten
Vrijheid van meningsuiting
Mensenrechtenverdedigers
Extra kwetsbaar
Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?
Shelter City Nijmegen
<i>De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger</i>
De mensenrechten in Georgië
<i>Mishandeling van gevangenen</i>
<i>Persvrijheid</i>
<i>Religieuze minderheden</i>
<i>Huiselijk geweld</i>
<i>LHBT</i>

werkblad 1

werkblad	2
werkblad	3
werkblad	4
werkblad	5
werkblad	6
werkblad	8
werkblad	8
werkblad	9
werkblad	9
werkblad	9
werkblad	10
werkblad	10
werkblad	10

Verdieping

Aantekeningen

werkblad 11

werkblad	12
----------	----

DOCENTEN

Handleiding

Introductie
Opzet
<i>Vier versies</i>
Doelstellingen
Filmmateriaal
Antwoorden op de vragen
Literatuur
Links

handleiding 1

handleiding	2
handleiding	2
handleiding	2
handleiding	3
handleiding	3
handleiding	4
handleiding	6
handleiding	6

WERKBLADEN

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Mensenrechten

Alle landen van de wereld hebben afgesproken dat iedereen ter wereld, of je nu man of vrouw bent, jong of oud, arm of rijk en ongeacht je huidkleur dezelfde rechten heeft. Deze afspraak is op 10 december 1948 vastgelegd in de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVMR). De rechten opgesomd in de UVMR noemen we de mensenrechten.

Het logo van de UVMR

In dit korte YouTube-filmpje komt een groot aantal van deze mensenrechten aan bod:

Mensenrechten - Ministerie van Buitenlandse Zaken

Opgdracht

1. Welke mensenrechten herken je in het filmpje?
2. Welke mensenrechten ken je nog meer die niet in het filmpje genoemd worden?

Je weet waarschijnlijk ook wel dat niet iedereen zich aan de mensenrechten houdt. We spreken in dat geval over mensenrechtenschendingen. Sommige schendingen kun je makkelijk voorkomen, andere zijn moeilijker op te lossen.

Een mensenrechtenschending die makkelijk te voorkomen is, is marteling. Als de regering van een land een verbod op marteling instelt én er op toeziet dat die wet wordt nageleefd kunnen we marteling uitbannen.

Opgdracht

3. Geef nog een ander voorbeeld van een mensenrechtenschending die makkelijk kan worden voorkomen.
4. Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die niet zo makkelijk op te lossen is.

Verboden te martelen

Vrijheid van meningsuiting

Een van de belangrijkste mensenrechten is de vrijheid van meningsuiting. Als je niet voor je mening uit kunt komen, kun je je ook niet verzetten tegen mensenrechtenschendingen.

Martin Luther King stelde de discriminatie van mensen met een donkere huidskleur aan de kaak. Zijn enige 'wapen' was de vrijheid van meningsuiting. Mede dankzij zijn beroemde speech 'I have a dream' (voor een gehoor van zo'n miljoen mensen) wist hij voor elkaar te krijgen dat in zijn land nu iedereen voor de wet gelijk is.

In sommige landen moet je erg oppassen wat je doet of zegt. Dat geldt vooral voor mensen met de volgende beroepen:

- Kunstenaar
- Journalist
- Filmmaker
- Vakbondsleider

Demonstratie van de vakbond in België

Een kunstwerk van de Chinese kunstenaar Yue Minjun

5. Geef voor elk van de vier hierboven genoemde beroepsgroepen aan waarom volgens jou deze mensen goed op hun tellen moeten passen.
6. Wat hebben deze vier beroepsgroepen met elkaar gemeen?
7. Noem nog een beroepsgroep -die niet genoemd is- die ook moet oppassen voor wat je zegt of doet.
8. Schrijf op het demonstratiebord van Yue Minjun een eigen tekst waarbij je demonstreert tegen een actuele misstand.

Mensenrechtenverdedigers

9. Schrijf zoveel mogelijk woorden op waar je aan denkt bij het begrip 'mensenrechtenverdediger'.
Heeft zo iemand volgens jullie speciale karaktertrekken en zo ja, welke?

Een mensenrechtenverdediger is geen superman. Wat is die volgens jullie wel?

10. Probeer samen met je buurman of -vrouw een eigen definitie van 'mensenrechtenverdediger' te geven.

Een 'mensenrechtenverdediger' is iemand die

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers zetten zich, individueel of in een organisatie, vreedzaam in voor het bevorderen van de naleving van mensenrechten. Helaas kunnen zij vaak niet in alle vrijheid hun werk doen. Zeker in tijden van een gewapend conflict of oorlog is opkomen voor de bescherming van burgers het meest nodig. Een mensenrechtenverdediger die schendingen be- gaan door het regeringsleger of door gewapende milities aan de kaak stelt, wordt al snel be- schuldigd van partijdigheid en wordt bedreigd.

Sinds 11 september 2001 zijn in veel landen antiterrorismemaatregelen van kracht. Vaak heeft dit tot gevolg dat het werk van mensenrechtenverdedigers gecriminaliseerd wordt.

Amnesty vraagt ook speciale aandacht voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, die vaak onder zwaardere omstandigheden dan mannen werken en daardoor kwetsbaarder zijn. Vaak worden ze door de hen omringende samenleving niet serieus genomen vanwege heersende vooroordelen jegens vrouwen.

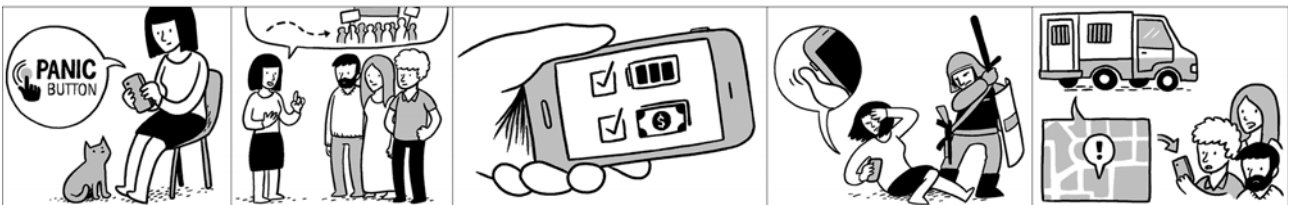

Sommige regeringen zien het werk van mensenrechtenorganisaties van vrouwen als onbelang- rijk en niet wettelijk.

Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers lopen een groter risico vanwege hun sekse bedreigd te worden en slachtoffer te worden van seksuele intimidaties en verkrachtingen.

Amnesty lanceerde in 2014 een speciale app waarmee mensenrechtenverdedigers, die het risi- co lopen te worden ontvoerd, aangevallen of gemarteld, alarm kunnen slaan. De Panic Button- app is een stil alarm en kan geactiveerd worden in het geval van nood.

Door een druk op de button worden mede-activisten gewaarschuwd dat een collega in gevaar is. Hierdoor kan er sneller hulp worden ingeschakeld. In de eerste uren na een arrestatie kan het netwerk van de mensenrechtenverdediger snel in actie komen voor de vrijlating van hun collega. Zo kunnen ze het politiebureau overstelpen met telefoontjes, een protest organiseren of advocaten en organisaties zoals Amnesty waarschuwen.

11. Wat bedoelen we met 'mensenrechtenverdedigers worden gecriminaliseerd'?
12. Hoe de Panic Button-app werkt, wordt ondermeer uitgelegd aan de hand van bovenstaande tekeningen. Wat daaraan nog ontbreekt is een Nederlandstalige uitleg. Schrijf die samen met je buurman of -vrouw bij de vijf stappen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensenrechtenverdedigers komen op voor de rechten van anderen. Daardoor komen zij vaak in gevaar. Zij hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Wie zouden volgens jou moeten opkomen voor mensenrechtenverdedigers? Licht je antwoord toe.

Er zijn verschillende internationale instanties die opkomen voor de rechten van de mensenrechtenverdedigers. De twee belangrijkste zijn de Verenigde Naties en de Europese Unie.

Verenigde Naties

In 1999 hebben de VN de *Verklaring aangaande de mensenrechtenverdedigers** aangenomen. De officiële naam van de verklaring* laat al zien dat iedereen een verplichting heeft om mensenrechtenverdedigers te beschermen.

In artikel 12 van de verklaring is er speciale aandacht voor de verplichtingen van de staten:

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht om individueel en in samenwerking met anderen deel te nemen aan vreedzame activiteiten tegen de schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.
2. **De Staat neemt alle nodige maatregelen** om de bescherming door de bevoegde autoriteiten van iedereen, individueel en in samenwerking met anderen te verzekeren, tegen elke vorm van geweld, bedreigingen, represailles, discriminatie, druk of een andere willekeurige actie ten gevolge van zijn of haar rechtmatige uitoefening van de rechten waarnaar in de huidige verklaring wordt verwezen.
3. In dit verband heeft iedereen het recht, individueel en in samenwerking met anderen, om effectief te worden beschermd **krachtens de nationale wetgeving** met vreedzame middelen en handelingen, toerekenbaar aan lidstaten die leiden tot schendingen van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, alsmede gewelddaden gepleegd door groepen of individuen die het genot van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden aantasten.

* Officieel: *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*

Europese Unie

In 2004 nam de EU de *Richtlijnen voor de Bescherming van Mensenrechtenverdedigers* aan. Ambassades van de lidstaten en EU-missies moeten bescherming bieden aan mensenrechtenverdedigers door contacten, bezoeken, processen te observeren en waar nodig in te grijpen bij regeringen. Ze moeten ook helpen te garanderen dat de verdedigers vrije toegang hebben tot (buitenlandse) financiële donors.

14. De VN-Verklaring en de EU-Richtlijnen (de namen zeggen het al) hebben één groot nadeel. Welke zou dat kunnen zijn? Wat kunnen de VN en de EU doen om de bescherming van mensenrechtenverdedigers nog meer te versterken?

Naast staten kunnen ook particuliere organisaties hulp bieden aan mensenrechtenverdedigers. We noemen er enkele, maar er zijn er meer!

Amnesty International

Een van de kerntaken van Amnesty International is het beschermen van mensenrechtenverdedigers. Amnesty doet dat door middel van acties, publiciteit, het regelen van bezoeken en contacten, opleiding en training, lobby en soms financiële ondersteuning.

Door mee te doen aan acties en bijvoorbeeld brieven te schrijven kun je ook zelf meehelpen bij het opkomen voor mensenrechtenverdedigers.

#Idefund

#Idefund (= Ik verdedig) is een initiatief van de delegatie van de EU in de VN. *#Idefund* heeft als doel solidariteit te tonen met mensenrechtenverdedigers en zo hun toewijding en werk voor de mensenrechten van mensen van over de hele wereld te bevorderen. Misschien heb je deze actie op een van de sociale media en in het bijzonder op facebook voorbij zien komen (<https://www.facebook.com/idefund>). Via de sociale media kun je zelf het initiatief steunen.

Justice and Peace

Deze Nederlandse organisatie richt zich op het beschermen en trainen van mensenrechtenverdedigers. *Justice and Peace* heeft verschillende projecten in het leven geroepen die het werk van mensenrechtenverdedigers makkelijker maakt.

Justice and Peace Netherlands

- *The Hague Training Course* verzorgt trainingen over digitale veiligheidsmechanismes en beleidsbeïnvloeding.
- *Connet2Protect* brengt mensenrechtenverdedigers in contact met parlementsleden, advocaten en journalisten.
- *Temporary Relocation* brengt mensenrechtenverdedigers in Afrika en Azië tijdelijk elders in deze werelddelen onder.
- *Shelter City* is een Europees project. Daarover kun je op de volgende pagina meer lezen.

Opdracht

15. Naast wettelijke maatregelen -bijvoorbeeld door te verwijzen naar antiterrorismewetten- wordt in het filmpje nog een andere manier genoemd om het werk van mensenrechtenverdedigers lastig te maken. Welke is dat?
16. Welke vier manieren om een mensenrechtenverdediger te bedreigen worden er in het filmpje genoemd?

Shelter City Nijmegen

In het filmpje van Justice and Peace heb je kunnen zien dat mensenrechtenverdedigers mond-dood gemaakt, gearresteerd en gemarteld worden en soms zelfs verdwijnen. Als hun situatie het toelaat, kunnen ze veel baat hebben bij tijdelijke opvang. In heel Europa zijn er zogenaamde Shelter Cities opgericht, een initiatief van het Europees Parlement.

Hoe werkt Shelter City?

Shelter City is begonnen met het werven van steden in Europa. In Nederland zijn (of worden binnenkort) de Shelter Cities: Amsterdam, Den Haag, Groningen, Maastricht, Middelburg, Nijmegen en Utrecht. Na Den Haag en Middelburg was Nijmegen de derde Shelter City.

De volgende stap is de keuze van de mensenrechtenverdedigers. Die worden gekozen door een selectiecommissie, bestaand uit vertegenwoordigers van Justice and Peace, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, Hivos en Free Press Unlimited.

Elke Shelter City geeft een mensenrechtenverdediger gedurende drie maanden een veilige plek. In die drie maanden kunnen ze op adem komen om met nieuwe energie terug te gaan.

Het is de bedoeling dat de mensenrechtenverdediger versterkt teruggaat, met een groter netwerk en met meer kennis om zijn of haar werk beter te kunnen doen. De mensenrechtenverdediger kan -als daar behoefte aan is- een opleiding of een cursus volgen. En er wordt voor hem of haar een ontmoeting georganiseerd met politici uit Den Haag of Brussel.

Het is ook de bedoeling dat er een wisselwerking ontstaat tussen de mensenrechtenverdediger en de burgers uit hun stad. Hij of zij wordt betrokken bij evenementen in Nijmegen (zoals de Music Meeting, de Vierdaagse en Zomerfeesten). De mensenrechtenverdediger op zijn/haar beurt kan tijdens een lezing of debat over de mensenrechten in zijn/haar land vertellen.

De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

Mariam is een mensenrechtenverdedigster uit Georgië die zich inzet voor de rechten van vrouwen en voor LHBT-rechten, de rechten van lesbische vrouwen, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders. Ze was mediavorlichter van een particuliere organisatie die een van de grootste LHBT-websites in Georgië beheert. Momenteel werkt ze voor een organisatie die zich inzet voor de rechten van vrouwen en voor een meer harmonieuze samenleving. Daarnaast is ze betrokken bij de strijd tegen discriminatie en haatmisdrijven omwille van iemands seksuele oriëntatie. Mariam is bedreigd vanwege haar werk, zowel op straat en door haar eigen moeder en broer als ook in de sociale media. Omwille van haar veiligheid zat zij ondergedoken. In Nijmegen wil zij tot rust komen en cursussen volgen over hoe zij haar eigen veiligheid kan vergroten.

Opdracht

17. Shelter City heeft niet alleen maar positieve effecten. Welk nadeel of nadelen zou je kunnen bedenken bij het Shelter City-project?
18. Verplaats je in de situatie van Mariam. Met welke praktische zaken heeft een mensenrechtenverdediger die in Nijmegen verblijft te maken?

De mensenrechten in Georgië

Georgië is een voormalige Sovjetrepubliek en sinds 1991 onafhankelijk. Buurlanden zijn Rusland, Turkije, Armenië en Azerbeidzjan. Westerse invloeden op Georgië worden door sommige burgers gezien als een bedreiging van de traditionele normen en waarden van het land. Zij voelen zich meer thuis bij de normen en waarden van de Georgisch-Orthodoxe Kerk en van (Oost-Orthodox) Rusland.

Op het terrein van de mensenrechten heeft Georgië geen goede naam. We kijken naar de mishandeling van gevangenen, de persvrijheid, de behandeling van religieuze minderheden, huiselijk geweld en hoe er in Georgië met LHBT-ers wordt omgesprongen.

Mishandeling van gevangenen

Verdachten en gevangenen (vaak gaat het hierbij om politieke zaken) worden in politiebureaus en gevangenissen regelmatig mishandeld en kunnen we zelfs van martelingen spreken. Georgië heeft geen effectief en onafhankelijk systeem om onderzoek te doen naar strafbare feiten door de 'wetshandhavers', politieagenten, gevangenisbewaarders en anderen die in opdracht van de overheid controle uitvoeren op naleving van de wet. Doordat er geen onderzoek naar deze misstanden wordt gedaan, worden deze wetshandhavers niet gestraft. De verantwoordelijke minister heeft aan de Georgische mensenrechtenorganisatie GYLA toegezegd om daaraan te werken. De toekomst zal uitwijzen of hij die belofte zal nakomen.

Een voormalige gevangenisbewaarder (de man met de megafoon) verklaart dat hij getuige is geweest van mishandelingen in de gevangenis.

In datzelfde jaar duikt er een YouTube-filmpje op waarin de mishandeling door een groep bewaarders duidelijk te zien is. Beide voorvallen leiden tot veel protesten in Georgië.*

* <https://www.youtube.com/watch?v=SB1-5qprsmQ>

Persvrijheid

Het is belangrijk dat mensen toegang hebben tot betrouwbare informatie; het is dan ook de plicht van de overheid om vrije media en journalistieke vrijheid te garanderen. In Georgië gebeurt dit helaas niet. Voorafgaand aan de parlementaire verkiezingen van oktober 2016 werden er vijf politieke talkshows (met gasten die zich kritisch opstellen ten opzichte van de huidige regering) geannuleerd.

Religieuze minderheden

Godsdienstvrijheid is vastgelegd in de Georgische wet en wordt over het algemeen gerespecteerd door de overheid. Maar de Georgische-Orthodoxe Kerk heeft veel privileges ten opzichte van de andere religies. Leaders van de deze kerk vallen regelmatig religieuze minderheden aan en verstoren hun religieuze activiteiten. De regering van Georgië heeft meermalen de leaders van de Georgische-Orthodoxe Kerk opgeroepen om daarmee te stoppen, zonder veel resultaat.

Patriarch Illia II

Huiselijk geweld

Priesters van de Georgisch-Orthodoxe kerk preken dat vrouwen "gehoorzaam moeten zijn aan hun echtgenoot". Zij zijn van mening, net als veel gewone Georgiërs, dat huiselijk geweld de schuld van vrouwen zelf is. Zij menen ook dat mishandeling binnen het huwelijk een privézaak is waar de overheid zich niet mee moet bemoeien. In Georgië werden incidenten met huiselijk geweld tot 2014 ook niet geregistreerd. Voor die tijd wist niemand hoeveel vrouwen met huiselijk geweld geconfronteerd werden en nog steeds is het animo om aangifte te doen niet groot. Over heel 2015 registreerde de politie 901 incidenten, maar dat zal maar een fractie van alle incidenten zijn geweest.

Een Georgische publiciteitscampagne tegen huiselijk geweld

LHBT

Elk jaar worden er op 17 mei twee demonstraties gehouden in Tbilisi: de Internationale Dag tegen Homofobie (in het leven geroepen door de VN) en de Dag van de Familie (opgezet door de Georgisch-Orthodoxe Kerk).

De kerk is fel tegen LHBT gekant. Patriarch Illia II heeft gezegd dat homoseksualiteit 'een anomalie (afwijking) en een ziekte' is. Veel Georgiërs zijn het met hem eens. In een enquête gaf de helft aan dat er nooit rekening hoeft te worden gehouden met LHBT-ers, zelfs niet als ze met gewelddadige incidenten te maken hebben.

De organisator van de jaarlijkse Dag van de Familie, de zakenman Levan Vasadze, zie tijdens een tv-interview dat het Westen "de Georgische jeugd vergiftigt met het bevorderen van 'agressief liberalisme'" met hun "propaganda van anti-traditionele waarden."

Elk jaar op 17 mei komen LHBT-ers en mensen die de Georgisch-Orthodoxe Kerk steunen tegenover elkaar te staan. Vasadze legt de schuld geheel bij de LHBT-gemeenschap. Hij zei daarover: "Stop met deze gekte. Stop met het financieren van de honderden organisaties die onze kerk en onze families aanvallen."

Een LHBT-rechtenactivist botst met een Georgisch-Orthodoxe activist in Tbilisi op 17 mei

Opdracht

19. Wereldwijd worden 'wetshandhavers' die zich misdragen vaak niet gestraft. Hoe zou dat komen?
20. Geef twee redenen waarom veel Georgische vrouwen aarzelen met het doen van een aangifte voor huiselijk geweld.
21. De VN heeft 15 mei aangegeven als Internationale Dag van de Familie, maar in Georgië wordt deze dag op 17 mei gevierd. Waarom zou dat zijn?
22. Waarom zou Vasadze het westen de schuld geven van de aandacht voor LHBT in zijn land?

Verdieping

Ter voorbereiding op een gesprek met de mensenrechtenverdediger Mariam hebben we een aantal vragen bedacht die jullie haar kunnen stellen. Uiteraard kunnen jullie ook zelf vragen bedenken om het gesprek op gang te brengen. Wat zouden jullie willen weten?

- * Tegen welke schendingen van mensenrechten strijdt zij?
- * Waarom vinden deze schendingen plaats en wat kan zij er zelf tegen doen?
- * Welke successen heeft zij in haar werk bereikt?
- * Zij is bedreigd omwille van het tegengaan van schendingen. Hoe beïnvloedt dat haar werk? Is zij niet bang?
- * Hoe ziet zij de toekomst van Georgië?

Aantekeningen

HANDLEIDING

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Introductie

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is ontwikkeld door de Scholengroep van Amnesty Nijmegen i.s.m. Shelter City Nijmegen.

Shelter City is een landelijk initiatief van Justice & Peace in samenwerking met Nederlandse steden en het ministerie van Buitenlandse Zaken om mensenrechtenverdedigers te beschermen, n.a.v. een motie van het Europees parlement. Het gaat om mensenrechtenverdedigers die met gevaar voor eigen leven mensenrechtenschendingen bestrijden en die voor een korte periode in Europese steden worden opgevangen.

Shelter City Nijmegen is een samenwerkingsverband van verschillende Nijmeegse organisaties, waaronder Amnesty Nijmegen, de Radboud Universiteit, de gemeente Nijmegen en Driestroom. De coördinatie ligt bij Qader Shafiq van Driestroom, qadershafiq@driestroom.nl.

Tussen 2015 en 2017 komen er vier mensenrechtenverdedigers naar Nijmegen. De vierde is Mariam* uit Georgië, die van 1 september tot 30 november 2016 te gast is.

* Omwille van haar veiligheid kunnen we haar achternaam niet bekend maken.

Opzet

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' vraagt twee lessen van 50 minuten.

Les 1: werkbladen 1-5

Les 2: werkbladen 6-10

Het lespakket kan zelfstandig door de docent worden gebruikt of door gastlessen van Amnesty Nijmegen. Voor gastlessen kunt u contact opnemen met de contactpersoon van de Scholengroep: Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Zolang zij nog in Nijmegen is, kunt u als vervolg op het lespakket ook de mensenrechtenverdediger Mariam haar eigen verhaal laten vertellen. Daarvoor kunt u ook contact opnemen met Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Als voorbereiding op een eventueel gesprek hebben wij enkele vragen uitgeschreven en de leerlingen vragen om vóór haar komst al een aantal vragen te bedenken:

Voorbereiding op het gesprek: werkbladen 11-12

Vier versies

In 2015–2017 zullen we vier verschillende versies van het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' uitbrengen. Elke versie is gekoppeld aan het persoonlijk verhaal en de achtergronden van de mensenrechtenverdediger die naar Nijmegen komt. De eerste anderhalve les van het lespakket is niet veranderd, de halve les over de mensenrechtenverdediger is elke keer aangepast.

Algemeen verhaal Les 1 en de eerste helft van les 2 (werkbladen 1-8)

Mensenrechtenverdediger Tweede helft van les 2 (werkbladen 8-12)

Doelstellingen

- De leerling maakt kennis met de mensenrechten en mensenrechtenschendingen.
 - De leerling weet dat het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting' gekoppeld is aan het verzet tegen mensenrechtenschendingen.
 - De leerlingen weten dat mensen met bepaalde beroepen meer op hun tellen moeten passen dan anderen.
 - De leerling kan een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers verwoorden.
 - De leerling weet dat mensenrechtenverdedigers kwetsbaar zijn en weten waarom vrouwelijke mensenrechtenverdedigers nog grotere risico's lopen dan hun mannelijke collega's.
 - De leerling kan aangeven wie opkomen voor de rechten van mensenrechtenverdedigers en kan een aantal internationale instanties en particuliere organisaties bij naam noemen die zich voor hun rechten inzetten.
 - De leerling kent Shelter City.
 - De leerling weet hoe de keuze van de mensenrechtenverdedigers die naar een van de Shelter Cities in Nederland komen tot stand komt.
 - De leerling kent de mensenrechtenverdediger Mariam.
 - De leerling kan enkele mensenrechtenschendingen in Georgië noemen en weet waarom deze schendingen daar voorkomen.
-
- De leerling gaat in gesprek met de mensenrechtenverdediger Mariam.

Filmmateriaal

In het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' worden twee filmpjes getoond:

YouTube-filmpjes:

* Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=5eRCogmiGfA>

* Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=IK1jAIJOAcM>

MP4-filmpjes:

* Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<http://amnesty nijmegen.antenna.nl/download/Mensenrechten-BuZa.mp4>

* Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<http://amnesty nijmegen.antenna.nl/download/justice-and-peace-netherlands.mp4>

Mensenrechten

De les begint met te kijken wat mensenrechten en mensenrechtenschendingen zijn.

Opricht

1. Iedereen is gelijkwaardig, iedereen heeft dezelfde rechten, iedereen heeft het recht om zich te ontwikkelen in een goede levensstandaard, iedereen heeft het recht om te leven in vrijheid en veiligheid, iedereen heeft recht op voldoende eten en water, er is een verbod op de inzet van kindsoldaten, niemand mag zomaar worden opgepakt zonder dat de familie weet waar die persoon gebleven is (verbod op verdwijningen), iedereen heeft recht op leven, iedereen heeft het recht op vrije meningsuiting, martelen is verboden, iedereen heeft het recht om te geloven, iedereen heeft het recht om te samenleven met wie hij wil, iedereen heeft gelijke rechten.
2. -
3. Bijvoorbeeld: verbod op slavernij, verbod op de inzet van kindsoldaten.
4. Sommige economische, sociale en culturele rechten zijn minder makkelijk te realiseren, denk maar aan: het recht op arbeid. Elke maatschappij kent echter werkloosheid.

Vrijheid van meningsuiting

In dit onderdeel gaan we dieper in op het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting', een voorwaarde om je te kunnen verzetten tegen mensenrechtenschendingen (van anderen).

Opricht

5. Kunstenaar: als je kunst toont die de overheid aan de kaak stelt of belachelijk maakt, loop je de kans te worden opgepakt.
Journalist: hij kan corruptie of misstanden met woorden aan de kaak stellen en dan loop je de kans te worden opgepakt.
Filmmaker: idem als bij journalist, maar niet met woorden maar met beelden.
Een filmmaker kan ook de overheid belachelijk maken.
Vakbondsleider: hij komt op voor de rechten van de arbeiders en gaat in tegen de wensen van werkgevers.
6. Ze komen niet alleen voor hun eigen mening op, maar ook voor de rechten van anderen.
7. Een schrijver, blogger, cartoonist, cabaretier.
8. -

Mensenrechtenverdedigers

We kijken naar een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers en hun karaktertrekken.

Opricht

9. Naar de mening van de leerlingen. Een mensenrechtenverdediger is geen superman, maar wel iemand die voor de rechten van anderen durft op te komen. Daarbij is enige moed wel voor nodig, of in ieder geval iemand die over zijn angst durft heen te stappen.
10. Bijvoorbeeld: Een mensenrechtenverdediger is iemand die opkomt voor de rechten van anderen (in een situatie waarin hij zelf actief is en waar de mensenrechten geschonden worden; iemand van Amnesty die zich inzet voor de mensenrechten in het veilige Nijmegen noemen we géén mensenrechtenverdediger). Daarbij gebruikt de activist géén geweld.

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers lopen grote risico's, met name de vrouwen. De app van Amnesty kan hen daarbij helpen.

Opdracht

11. Het werk van mensenrechtenverdedigers wordt strafbaar gemaakt om hen zo monddood te maken.
12. Stap 1: Installeer in een rustige situatie de Panic Button-app.
Stap 2: Bedenk wie allemaal geïnformeerd moeten worden als er actie moet worden genomen.
Stap 3: Check dat je mobiel aan staat, voldoende opgeladen is en voldoende krediet heeft (voor een prepay of abonnement).
Stap 4: Druk op de knop van de app als je in een noodsituatie terechtkomt.
Stap 5: Je netwerk krijgt een SMS en een verwijzing naar waar je bent te vinden zodat de mensen uit je netwerk je snel kunnen helpen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensen die opkomen voor de rechten van anderen lopen zelf ook gevaar en hebben zelf ook bescherming nodig.

Opdracht

13. Volgens de verklaring eigenlijk iedereen: individuen, groepen, organisaties en officiële instanties.
14. Beide zijn geen verdragen met rechtskracht, maar verklaringen en niet meer dan plechtige beloften. Als de VN en de EU die bescherming zouden vastleggen in een verdrag, kunnen we de overtreders aanpakken met de wet of het verdrag in handen.
15. Smaad (het opzettelijk aantasten van iemands eer of goede naam) met als doel ervoor te zorgen dat de mensenrechtenverdediger niet geloofd of vertrouwd wordt.
16. 1) fysiek (fysieke intimidatie of directe bedreigingen).
2) online (digitale surveillance en online bedreigingen).
3) familie (fysieke intimidatie of directe bedreigingen van familieleden).
4) mobiel (surveillance van mobiele telefoons en bedreigingen via sms).

Shelter City Nijmegen / De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

In dit onderdeel gaan we dieper in op het hoe en waarom van het project Shelter City en welke mensenrechtenverdediger naar Nijmegen is gekomen.

Opdracht

17. Dat zou kunnen zijn: de mensenrechtenverdediger wil niet meer teruggaan of de situatie in haar herkomstland is in die drie maanden zo zeer verslechterd dat zij niet meer terug kan. Het kan uiteraard ook op persoonlijk vlak liggen: bijvoorbeeld die persoon heeft een relatie gekregen met iemand uit de stad waar zij tijdelijk komt te wonen.
18. Je kunt denken aan zaken als: een plek om te wonen, een plek om te werken of cursus te volgen, het gebruik van een computer, telefonie, ov-chipkaart, een budget voor haar kosten, maar ook: mensen om haar heen die haar begeleiden en helpen.

Mensenrechten in Georgië

Mensenrechtenschendingen zijn in Georgië helaas niet ongewoon. Ze komen van de kant van de overheid, als ook van gewone burgers die geen respect hebben voor 'andersdenkenden'. De Georgisch-Orthodoxe Kerk speelt daarbij een bedenkelijke rol.

19. Degene die hen zouden moeten straffen behoren bij hun eigen collega's en het is altijd lastig om collega's aan te pakken. Een andere reden kan zijn dat de wetshandhavers mishandelen in opdracht van hun bazen en uiteraard worden die dan niet gestraft.
20. Een: de Georgische waarden en normen geven aan dat het *not done* is om een aangifte te doen van huiselijk geweld.
Twee: het is lastig om huiselijk geweld vast te stellen. Er zijn meestal geen getuigen en het wordt vaak het ene woord tegen dat het andere.
Drie: de politie is geen vriend van de gewone burger in Georgië (gezien de mishandelingen onder politieagenten).
21. Door de Dag van de Familie op dezelfde dag te plannen wordt deze als een tegenhanger gezien van LHBT-activisme. Bovendien is er in (sommige) media dan minder aandacht voor de Dag tegen Homofobie.
22. Mensen als Vasadze willen niet erkennen dat LHBT ook onder Georgiërs een veel voorkomende zaak is.

Literatuur

Freedom House

- <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2016/georgia>

Mensenrechten in Georgië

- <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/georgia/>

Huiselijk geweld in Georgië

- <http://www.eurasianet.org/node/79986>

Civil Georgia: Dag tegen Homofobie in Georgië

- <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29157>

Links

- http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/1549721/Shelter_City_Nijmegen_Initiatiefvoorstel_februari_2014.pdf
- <https://www.sheltercity.nl/>
- <http://www.driestroom.nl/Sheltercity.aspx>
- <http://www.amnestynijmegen.nl>

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Een lespakket voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo

Ontwikkeld door Scholengroep Amnesty Nijmegen en Shelter City Nijmegen

Scholengroep Nijmegen

AMNESTY
INTERNATIONAL

